

Meer maatwerk! Passend taalonderwijs voor alle mbo-studenten

Taak van de opleiding is te zorgen dat taalzwakke studenten voldoende aan bod komen in de Nederlandse lessen. Daarnaast zijn er studenten die het voor diplomering vereiste taalniveau al beheersen. Hoe daag je de sterkere studenten uit? Welke invulling geef je aan de onderhoudsplicht? Wat bied je zwakke en sterke studenten aan opdat zij hun taalniveau verhogen, behouden en zich verder ontwikkelen? Op de studiedag komt aan de orde wat de docent Nederlands voor zowel sterke als zwakke studenten kan betekenen en welke extra voorzieningen een opleiding kan inrichten.

Programma Studiedag woensdag 23 januari 2019, Regardz Eenhoorn te Amersfoort

9.00	Inloop
9.30 - 9.45	Opening Jacqueline de Maa, ITTA, Universiteit van Amsterdam
9.45 - 10.15	Resultaten, actuele kaders, regelingen en wetgeving m.b.t. examinering, urennorm en onderhoudsplicht Jetske Woudstra, Evelien van Lunteren, Mbo Raad
10.15 - 11.00	Formatief handelen in de dagelijkse onderwijspraktijk: vijf manieren om studenten in beweging te krijgen en te houden Dominique Sluijsmans, lector professioneel beoordelen Zuyd Hogeschool
11.15 - 12.30	Workshops Uitdaging en doorstroom. Keuze uit: 1 Toetsrevolutie in het mbo, Dominique Sluijsmans, Zuyd Hogeschool 2 Formatief evalueren. Studenten als eigenaar van hun eigen leerproces, Inge van Meelis, ITTA 3 (Taal)bagage voor het hbo, Wilma van der Westen, onderzoeker Taalbeleid Hoger Onderwijs 4 Mediërend leren, Emiel van Doorn, Stibco 5 Groepsvorming in het mbo: omgaan met verschillen, Ad van Andel, Advana
12.30 - 13.30	Lunch
13.30 - 14.15	Het hart van het (vak) Nederlands klopt in de beroepspraktijk, Erica Aalsma, De Leermeesters
14.30- 15.45	Clinics Extra ondersteuning. Keuze uit: 1 Ondersteunen van NT2-studenten in het mbo, Jacqueline de Maa en Lies Alons, ITTA 2 Protocol Dyslexie in de praktijk, Femke Scheltinga, ITTA 3 De essentiële rol van het Nederlands in hybride leeromgevingen. Praktische uitwerkingen voor zwakke studenten, Erica Aalsma en Lilian Boonstra, de Leermeesters 4 Differentiatie in de praktijk gebracht. Recht doen aan de zwakkere studenten, Imre Mutsaers Onderwijsadvies & Training 5 Hoe zet je slim de voorbeeldexamens van 2F in? Jan Paul de Vries, College voor Toetsen en Examens, Marjan Versluis, Wellantcollege
16.00 – 16.30	Cabaret op maat, Hiske Schipper
16.30	Borrel

Meer maatwerk! Passend taalonderwijs voor alle mbo-studenten

Beschrijvingen plenaire lezingen

Resultaten, actuele kaders, regelingen en wetgeving m.b.t. examinering, urennorm en onderhoudsplicht, *Jetske Woudstra, Evelien van Lunteren, Mbo Raad*

Beleidsmedewerkers van de Mbo Raad gaan in op de examenresultaten Nederlands, die landelijk behaald worden. Hoe scoren vmbo'ers en havisten voor Nederlands? Wat weten we over de behaalde resultaten van studenten op 2F en 3F in het mbo? Wat weten we over de prestaties op het Centraal examen en de schoolexamens? Welke verschillen zien we tussen de verschillende sectoren in het mbo? Welke wettelijke veranderingen komen er aan en hoe zit het met regelgeving rond examinering, onderhoudsplicht en vrijstellingen? Vervolgens kijken we naar de studenten voor wie Nederlands niet de moedertaal is en welke aanpassingen er voor deze studenten mogelijk zijn en wat er gaat veranderen in het beleid.

Formatief handelen in de dagelijkse onderwijspraktijk: vijf manieren om studenten in beweging te krijgen en te houden, *Dominique Sluijsmans, lector professioneel beoordelen Zuyd Hogeschool*

Formatief handelen wordt inmiddels door vele onderwijssectoren omarmd als een kans om studenten actief te betrekken bij het onderwijs en hun eigen leerproces. Belangrijke aspecten van formatief handelen zijn: aandacht besteden aan leerdoelen en criteria voor succes, het organiseren van formatieve leeractiviteiten tijdens het aanreiken van nieuwe kennis en het oefenen, en het voortdurend organiseren van feedbackmomenten. Het is echter niet eenvoudig om formatief handelen structureel te implementeren in de dagelijkse onderwijspraktijk op een zodanige wijze dat studenten ook daadwerkelijk gemotiveerd blijven. In deze presentatie wil ik vijf ideeën delen, die erop gericht zijn studenten actief betrokken te houden bij hun leren. Deze zijn uiteraard niet in beton gegoten, maar zijn bedoeld om het gesprek en mogelijkheden hiervan te verkennen.

Het hart van het (vak) Nederlands klopt in de beroepspraktijk, *Erica Aalsma, De Leermeesters*

In het beroepsonderwijs staat het opleiden van (aankomende) vakmensen centraal. We weten en zien dat taal vaak een struikelblok is voor de 'denkende doeners' in het mbo. De oorzaken hiervan kunnen liggen in een beperkte algemene taalvaardigheid van leerlingen en in problemen met het hanteren van vaktaal. Maar wat is dan vaktaal? Wat zou er gebeuren als we het vraagstuk helemaal andersom benaderen en de beroepspraktijk als uitgangspunt nemen? In het te leren beroep ligt voor veel studenten immers de motivatie om te leren. Bovendien is een beroep meer dan het uitvoeren van handelingen of toepassen van kennis; een beroepsgroep vormt vaak een sociale gemeenschap. En wat betekent dit dan voor de docenten?

Beschrijvingen workshops ochtend

1. Toetsrevolutie in het mbo. *Dominique Sluijsmans, Zuyd Hogeschool*

Recentelijk verschenen de boeken *Toetsrevolutie voor het voortgezet* (2016) en *het hoger onderwijs* (2018), zie www.toetsrevolutie.nl. Sinds het verschijnen van deze boeken zijn er vragen vanuit het mbo gekomen of het niet ook mogelijk is een boek samen te stellen voor specifiek de mbo-context. In deze workshop verken ik graag met u de mogelijkheden hiertoe. Vragen die ik graag zou willen stellen zijn: Wat zijn vraagstukken die rondom toetsing en examinering in het mbo leven? Op welke vraagstukken zou u graag concrete voorbeelden willen zien? Welke goede voorbeelden kent u al en zouden een mooi portret kunnen zijn in het boek?

2. Formatief evalueren. Studenten als eigenaar van hun eigen leerproces, *Inge van Meelis, ITTA*

Formatief evalueren is een voorwaarde voor effectief onderwijs Nederlands. Met werkvormen voor formatief evalueren gaat de docent na welke aspecten van een vaardigheid studenten al beheersen of begrijpen. Op basis hiervan kun je gerichte feedback geven en zo nodig differentiëren. Iedere docent past dit wel eens toe. Maar hoe kan je dit systematischer toepassen? Aan de hand van de vijf fasen van formatief evalueren wisselen we uit hoe je in de lessen Nederlands doelgerichter kan werken en hoe je de studenten meer betreft bij het leren.

3. (Taal)bagage voor het hbo. *Wilma van der Westen, onderzoeker Taalbeleid Hoger Onderwijs*

Welke (taal)bagage hebben mbo'ers nodig voor het hbo en hoe verwerven mbo'ers deze bagage het best? Dat taalvaardig zijn van cruciaal belang is voor studiesucces, staat buiten kijf. Maar dan gaat het niet om het behalen van

Meer maatwerk! Passend taalonderwijs voor alle mbo-studenten

een taaltoets waarin veelal spelling en grammatica getoetst wordt. Bij sommige hbo-opleidingen helaas nog gebruik... Nee, voor studiesucces moeten tijdens de opleiding voortdurend verschillende typen studietaken afgerond worden. Kenmerkend voor die studietaken is het beroep op een combinatie van taal- en studievaardigheden én dat ze inhoudelijk (door vakdocenten) worden beoordeeld. Deze workshop geeft inzicht in de (taal)bagage die nodig is en hoe die het best verworven kan worden. Daarin ligt overigens een belangrijke taak voor het mbo, maar ook voor het hbo zelf. Om succesvol te zijn binnen een hbo-studie zijn drie elementen van doorslaggevend belang: een zelfstandige en actieve studiehouding, de combinatie van taalvaardigheid, studievaardigheid en de onlosmakelijke koppeling aan de inhoud, én de transfer van het geleerde naar nieuwe situaties.

4. Mediërend leren, *Emiel van Doorn, Stibco*

Iedere leerling heeft een eigen leerdynamiek die waardevol is om bij aan te sluiten. Hoe rust je mbo-studenten toe met vaardigheden die hen in staat stellen relevante informatie te selecteren, keuzes te beargumenteren en problemen op te lossen? Ook in de Nederlandse les kun je studenten vaardigheden aanleren die ten grondslag liggen aan het efficiënt vergaren en effectief toepassen van kennis: cognitieve en executieve functies. Het stimuleren van de cognitieve functies in relatie tot de executieve functies leidt tot beter functioneren van studenten op school, op stage en in hun dagelijks leven. Met behulp van een aantal praktische oefeningen wordt het belang 'gevoeld' van het inzetten van deze inzichten en worden didactische handreikingen geboden voor in de les Nederlands.

5. Groepsvorming in het mbo: omgaan met verschillen, *Ad van Andel, Advana*.

In deze workshop kijkt u in de spiegel. Wat is uw kracht als docent en hoe kunt u beter inspelen op uw leerlingen. Wat is de voorkeursstrategie om te leren van uw leerlingen? Hoe kunt u een hoger rendement bereiken van uw lessen? Na afloop van deze workshop heeft u handvatten om in uw lessen leerlingen krachtiger te laten functioneren.

Beschrijvingen clinics middag

1. Ondersteunen van NT2-studenten in het mbo, *Jacqueline de Maa en Lies Alons, ITTA*

NT2-studenten die in het beroepsonderwijs een mbo-diploma behalen, vergroten de kans op werk dat aansluit bij hun kennis en competenties. De doorstroom van studenten, die het Nederlands als tweede taal aan het leren zijn, naar de beroepsopleidingen vraagt van de mbo-scholen dat zij voorzien in hun specifieke begeleidings- en ondersteuningsbehoefte. In deze workshop komt aan de orde wat studenten nodig hebben om de opleiding te kunnen volgen en wat docenten Nederlands kunnen betekenen voor deze specifieke doelgroep.

2. Protocol dyslexie in de praktijk, *Femke Scheltinga, ITTA*

Studenten met dyslexie lopen dikwijls tegen verschillende zaken aan in het onderwijs en op de stage. Lezen en schrijven zijn moeilijk, maar studenten kunnen ook problemen ervaren met plannen en organiseren. De mate waarin een student hinder van zijn dyslexie ondervindt, bepaalt welke begeleiding en ondersteuning hij nodig heeft. Hierbij moet ook rekening worden gehouden met de kenmerken en eisen van de opleiding en de beroepspraktijkvorming. In deze clinic gaan we aan de slag met concrete adviezen voor het onderwijs.

3. De essentiële rol van het Nederlands in hybride leeromgevingen. Praktische uitwerkingen voor zwakke studenten, *Erica Aalsma en Lilian Boonstra, de Leermeesters*

De afgelopen jaren zijn er meerdere hybride leeromgevingen ontstaan in Nederland. In een hybride leeromgeving verweven we schoolse leerprocessen met die uit de beroepspraktijk. Het ontwerpproces naar een hybride leeromgeving begint bij de beroepspraktijk. In de meeste leeromgevingen staat daarom eerst de vakopleiding centraal. We zien op een aantal plekken dat de hybride leeromgeving daarmee ook inspirerend werkt op de docenten van de generieke vakken (Nederlands, rekenen, burgerschap). We ervaren dat juist de docenten Nederlands vaak kansen zien om ook anders te gaan kijken naar hun eigen vak. Hier is ook een nieuw ontwerp voor nodig. In de clinic delen we onze ervaringen en zoektocht naar nieuwe ontwerpen. We laten zien welke 'oplossingen' al gevonden zijn en willen met de deelnemers brainstormen over nieuwe denkrichtingen.

Meer maatwerk! Passend taalonderwijs voor alle mbo-studenten

4. Differentiatie in de praktijk gebracht. Recht doen aan de zwakkere studenten, *Imre Mutsaers, Onderwijsadvies & Training*

Iedere leerling is een individu. Dat zal geen docent ontkennen. Toch maken we lesprogramma's voor een groep alsof al die individuen op hetzelfde moment op hetzelfde niveau hetzelfde onderwerp aankunnen. En zelfs als we ons realiseren dat het zo niet werkt, is het nog niet zo makkelijk om hier verandering in aan te brengen. Tijdens de clinic wil ik met jullie ingaan op doelgericht differentiëren. Op basis van welke inhoud maak je dan onderscheid tussen leerlingen? En hoe doe je dat dan vervolgens? En hoe ga je de zwakkere leerlingen helpen om de lesdoelen te behalen? De opbrengst van deze clinic is dat jullie de deur uitgaan met handvatten om te kunnen differentiëren en zo recht te doen aan alle leerlingen.

5. Hoe zet je slim de voorbeeldexamens van 2F in? *Jan Paul de Vries, College voor Toetsen en Examens en Marjan Versluis, Wellantcollege*

In deze actieve clinic staan de voorbeeldexamens 2F uit Facet centraal. We gaan met name in op de vraag hoe docenten hun studenten kunnen voorbereiden op het examen. Naast te kijken naar de functionaliteiten, gaan docenten zelf aan de slag met het voorbeeldexamen. Andere producten zoals de handreiking en de syllabus zullen ook aan bod komen.